gemeente Rheden

# Raadsvoorstel

**portefeuillehouder**
M.F.H. Budel

**begrotingsprogramma**
2 Welzijn

**draagt bij aan Global Goal(s)**
11 Duurzame steden en gemeenschappen

**b en w-vergadering**
6 april 2021

**agendapunt**
7

**bijlage(n) ter inzage**

**rol raad**
Ter besluitvorming

**soort document**
Verordening

**voorbereidende vergadering**
11 mei 2021

**agendapunt**

**raadsvergadering**
25 mei 2021

**agendapunt**

**onderwerp**
Wijziging Subsidieverordening Erfgoed Rheden.

**INHOUD VOORSTEL**

I De wijziging van Subsidieverordening Erfgoed Rheden 2021 conform concept vaststellen.
II Het meerjarig subsidieplafond als bedoeld in artikel 4 van de verordening vaststellen op € 300.000,00 volgens de volgende verdeling:
- € 80.000,00 voor niet-woonhuismonumenten;
- € 220.000,00 voor woonhuismonumenten.

## 1 Waartoe is het voorstel gedaan?

Het voorstel is erop gericht om zoveel mogelijk monumenten (het uiteindelijke aantal zal mede afhankelijk zijn van aard en grootte van de aangevraagde ingrepen) op verantwoorde wijze te verduurzamen in het kader van het gemeentelijke project Maatwerk voor Monumenten. De kennis die wordt opgedaan gedurende het project wordt tijdens en na afronding ervan ook ingezet voor de advisering over de verduurzaming van andere historische panden.

Daarnaast behelst het voorstel de actualisatie van een aantal artikelen, waarbij de belangrijkste wijziging het schrappen van de subsidieregeling voor archeologieonderzoek voor grondgebonden bedrijven en instellingen betreft. De reden is dat de hiervoor benodigde middelen in 2020 zijn wegbezuinigd.

## 2 Wat is de aanleiding?

Uw raad heeft het Klimaatprogramma *Aan de slag voor een Duurzaam Klimaat 2019-2022* vastgesteld. Onderdeel van dit programma is het project Maatwerk voor Monumenten. Dit project is ingegeven door de wens om vanuit erfgoed een substantiële bijdrage te leveren aan de klimaatopgave die Rheden zichzelf ten doel heeft gesteld.
Het is opgezet vanuit de wetenschap dat de verduurzaming van historische gebouwen wel maatwerk vraagt. Uit diverse onderzoeken blijkt dat het nogal eens fout gaat met de verduurzaming van historische gebouwen met (soms onherstelbare) schade als gevolg.
Uit een onder Rhedense monumenten-eigenaren verrichtte enquête in 2019 bleek ook dat de angst om net het verkeerde te doen veel eigenaren huiverig maakt om te gaan verduurzamen. Bovendien speelt mee dat de verduurzaming van monumenten vaak duurder uitvalt vanwege het noodzakelijke maatwerk; het betreft nu eenmaal geen seriebouw.

Met het project willen wij bijdragen aan de verduurzaming van monumenten waarbij wij tegelijkertijd de historische waarden in stand willen houden door:
- eigenaren te helpen door een maatwerkadvies voor hun pand op te stellen;
- dat advies te laten uitmonden in de uitvoering van zoveel mogelijk van de geadviseerde maatregelen; het advies dient als onderlegger voor zowel vergunning als subsidie zodat de eigenaar zo weinig mogelijk administratieve lasten ervaart;
- een gebiedsgerichte verkenning van verduurzaming van een historische omgeving te realiseren;
- verduurzamingsconcepten voor verschillende gebouwtypen op te stellen.

De eerste (voorbereidende) fase van het project betrof de aanbesteding van de maatwerkadviezen voor woonhuismonumenten en overleg met de provincie Gelderland over cofinanciering. De provincie heeft het project Maatwerk voor Monumenten namelijk aangemerkt als één van drie pilots voor de verduurzaming van erfgoed in Gelderland. De definitieve afspraken met de provincie zijn begin dit jaar gemaakt en de aanbesteding wordt eind april afgerond.

Om de volgende (uitvoerings)fase te kunnen realiseren moet de bestaande Subsidieverordening Erfgoed Rheden worden gewijzigd en het subsidieplafond worden vastgesteld waarmee de uitvoering van geadviseerde maatregelen wordt gestimuleerd.

**3 Wat is het bestaand beleid c.q. kader?**
Klimaatprogramma *Aan de slag voor een Duurzaam Klimaat 2019-2022,* de Subsidieverordening Erfgoed Rheden en de Erfgoedverordening Rheden 2017.

**4 Wat willen wij bereiken?**
Een substantiële bijdrage leveren aan de verduurzaming van de historische bebouwing in Rheden en daarmee aan het Klimaatprogramma *Aan de slag voor een Duurzaam Klimaat 2019-2022.*

**5 Wat gaan wij ervoor doen?**
Woonhuismonumenten
In een keukentafelgesprek met de gespecialiseerde gemeentelijke erfgoedadviseur, de Duurzame Monumenten (DuMo)-coach, kan een eigenaar samen met de coach alle vragen, ambities en mogelijke oplossingen verkennen. Als de ambities van de eigenaar en de gewenste maatregelen daartoe aanleiding geven, wordt een maatwerkadvies aangeboden. Dit maatwerkadvies wordt opgesteld door een daartoe via een aanbesteding geselecteerd gespecialiseerd bureau. Het is zodanig opgesteld dat op basis van het advies zonder verdere tussenkomst van een architect of bouwkundig tekenbureau de eventueel benodigde vergunning kan worden afgegeven. Indien een eigenaar besluit om tot uitvoering van één of meer geadviseerde maatregelen over te gaan, kan daarvoor op basis van het advies tevens subsidie worden aangevraagd.

Niet-woonhuis-monumenten
Voor deze categorie monumenten (zoals kerken en kastelen) wordt dezelfde aanpak gehanteerd met één verschil: collectieve aanbesteding van de maatwerkadviezen was niet mogelijk omdat deze categorie te divers van karakter is om daarvoor een eenheidsprijs te kunnen bepalen. Daarom kunnen voor deze categorie de kosten voor een maatwerkadvies tevens onderdeel uitmaken van de subsidieaanvraag.

**6 Wat zijn de financiële consequenties?**
De kosten zijn verdeeld over drie partijen: eigenaren, gemeente en provincie.

Eigenaren betalen voor de uitvoering van één of meer maatregelen minimaal 80% van de kosten (het subsidiepercentage loopt op naarmate het aantal uitgevoerde maatregelen toeneemt tot maximaal 20% met een maximum van € 20.000,00 per monument).

De kosten voor de gemeente bedragen in totaal maximaal € 300.000,00. Dit geld wordt conform het Klimaatprogramma onttrokken aan het Monumentenfonds Rheden. Dat is bestemd voor de uitvoering van de geadviseerde maatregelen voor zover het althans maatregelen betreft die duurder zijn omdat het om een historisch pand gaat en/of waarvoor al een subisidiekader is vanuit het Rijk. Om te voorkomen dat enkele grote monumenten zoals kerken het hele beschikbare budget 'opeten' is een schot aangebracht tussen de woonhuis- en niet-woonhuismonumenten. Indien de noodzaak daartoe uit een tussentijdse evaluatie blijkt, kan het college op grond van de artikelen 4 en 11 tussen deze categoriën schuiven met de budgetten.

De provincie heeft het project Maatwerk voor Monumenten aangemerkt als één van drie pilots voor de verduurzaming van erfgoed in Gelderland. In dat verband betaalt de provincie € 120.000,00 voor het opstellen van maatwerkadviezen, projectondersteuning en gebiedsgerichte verkenning en verduurzamingsconcepten voor verschillende gebouwtypen.

| *Inzicht verloop beschikbaar budget* | *Monumenten-fonds* | *2021* | *2022* | *2023* |
|---|---|---|---|---|
| **Budget** | € 363.559,00 | | | |
| *Bij: inkomsten provincie* | € 120.000,00 | | | |
| **Beschikbaar** | € 483.559,00 | | | |
| Gevraagd budget | € 300.000,00 | | | |
| **Restant budget nog beschikbaar** | € 63.559,00 | | | |

**7 Wat zijn de risico's?**

Indien de gemeente de gelden niet inzet vervalt ook de provinciale bijdrage ad € 120.000,00. Verder is het project erop gericht om eigenaren van monumenten zoveel mogelijk te helpen om hun pand te verduurzamen, maar is het uiteindelijk wel aan hen om van de geboden mogelijkheden ook gebruik te maken. Tenslotte bestaat het risico dat er zoveel aanvragen ineens komen dat een wachttijd ontstaat bij de afhandeling ervan vanwege de beperkte ambtelijke capaciteit. Dit risico zal tijdig worden gecommuniceerd met de eigenaren.

**8 Wat is het draagvlak voor dit voorstel?**

Er is veel belangstelling voor verduurzaming onder eigenaren. Dit blijkt onder meer uit de eerdergenoemde enquête die onder eigenaren is uitgevoerd. Daarin gaf 79% van de eigenaren aan interesse te hebben voor een maatwerkadvies en daar ook geld voor over te hebben.

**9 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?**

Er wordt een communicatieplan opgesteld en uitgevoerd voor het totale project.

**10 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?**

De uitvoering start eind mei 2021 en de looptijd is drie jaar. Tussentijds wordt het project geëvalueerd om te zien of bijstellingen nodig zijn. Deze bijstellingen zijn mogelijk via artikel 11 lid 5. Na afloop wordt een evaluatierapport opgesteld.

De Steeg, 6 april 2021

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.